Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU MÄÄRUS (kuues koda)

16. jaanuar 2014*

Euroopa Kohtu kodukorra artikkel 99 — Reisipaketid, puhkusepaketid ja ekskursioonipaketid — Siseriiklikud õigusnormid, mille kohaselt peab reisikorraldaja maksejõuetuse korral tarbijate ettemaksu hüvitamiseks antava varalise tagatise suurus vastama teatavale minimaalsele protsendile

Kohtuasjas C-430/13,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Fővárosi Ítélőtábla (Ungari) 12. juuli 2013. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 29. juulil 2013, menetluses,

Ilona Baradics,

Adrienn Bóta,

Éva Emberné Stál,

Lászlóné György,

Sándor Halász,

Zita Harászi,

Zsanett Hideg,

Katalin Holtsuk,

Gábor Jancsó,

Mária Katona,

Gergely Kézdi,

László Korpás,

Ferencné Kovács,

Viola Kőrösi,

Tamás Kuzsel,

Attila Lajtai,

* Kohtumenetluse keel: ungari.

Zsolt Lőrincz,

Ákos Nagy,

Attiláné Papp,

Zsuzsanna Peller,

Ágnes Petkovics,

László Pongó,

Zsolt Porpáczy,

Zsuzsanna Rávai,

László Román,

Zsolt Schneck,

Mihály Szabó,

Péter Szabó,

Zoltán Szalai,

Erika Szemeréné Radó,

Zsuzsanna Szigeti,

Nikolett Szőke,

Péter Tóth,

Zsófia Várkonyi,

Mónika Veress

versus

QBE Insurance (Europe) Ltd Magyarországi Fióktelepe,

Magyar Állam,

EUROOPA KOHUS (kuues koda),

koosseisus: koja president A. Borg Barthet (ettekandja), kohtunikud M. Berger ja S. Rodin,

kohtujurist: P. Mengozzi,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi põhistatud määrusega vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artiklile 99,

on andnud järgmise

määruse

1 Eelotsusetaotlus käsitleb seda, kuidas tõlgendada nõukogu 13. juuni 1990. aasta direktiivi 90/314/EMÜ reisipakettide, puhkusepakettide ja ekskursioonipakettide kohta (EÜT L 158, lk 59; ELT eriväljaanne 13/10, lk 132).

2 Taotlus on esitatud ühelt poolt I. Baradicsi jt, kes on reisikorraldaja kliendid, ja teiselt poolt QBE Insurance (Euroopa) Ltd Magyarországi Fióktelepe Minisztériumi (edaspidi „QBE Insurance") ja Magyar Állami, keda esindab Nemzeti Fejlesztési Minisztérium (edaspidi „Ungari riik"), vahelises vaidluses ettemaksu või kogu reisitasu hüvitamise üle, mida iga põhikohtuasja hageja olid reisipaketti ostes tasunud.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

3 Direktiivi 90/314 põhjendustes 7, 18, 21 ja 22 on märgitud:

„turismil on liikmesriikide majanduses järjest olulisem osa; pakettreiside süsteem on turismi tähtis osa; liikmesriikide pakettreiside sektori suuremat kasvu ja tootlikkust soodustaks see, kui sellele ühenduse mõõtme andmiseks võetaks vastu vähemalt minimaalsed ühiseeskirjad; […]

[...]

lepingu korraldav ja/või vahendav pool peaks tarbija ees vastutama lepingust tulenevate kohustuste nõuetekohase täitmise eest; lisaks peaks korraldaja ja/või vahendaja vastutama kahju eest, mida tarbija kannab lepingu täitmata jätmise või mittenõuetekohase täitmise korral, välja arvatud juhul, kui lepingu täitmise puudujäägid ei ole tingitud tema ega mõne teise teenuste osutaja veast;

[...]

nii tarbijale kui ka pakettreiside sektorile oleks kasulik, kui korraldajatel ja/või vahendajatel oleks kohustus piisavalt tõendada tagatise olemasolu maksejõuetuse korral;

liikmesriikidel peaks olema vabadus tarbijakaitse eesmärgil võtta vastu või säilitada rangemad eeskirjad reisipakettide kohta".

4 Direktiivi artiklis 1 on ette nähtud:

„Käesoleva direktiivi eesmärk on ühenduse territooriumil müüdavaid või müügiks pakutavaid pakettreise käsitlevate liikmesriikide õigus- ja haldusnormide ühtlustamine."

5 Direktiivi artikliga 2 on ette nähtud järgmist:

„Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

1. *pakettreis* – vähemalt kahe järgmise teenuse valmiskombinatsioon, mida müüakse või pakutakse müügiks summaarhinnaga, kui teenus hõlmab pikemat ajavahemikku kui 24 tundi või sisaldab öist majutust:

   a) vedu;

   b) majutus;

   c) muud turismiteenused, mis pole seotud veo ega majutusega ja mis moodustavad pakettreisi olulise osa.

   Eraldi arved sama pakettreisi eri osade eest ei vabasta korraldajat või vahendajat käesolevast direktiivist tulenevatest kohustustest;

2. *korraldaja* – isik, kes mitte juhuti korraldab pakettreise ja müüb neid või pakub neid müügiks kas otse või vahendaja kaudu;

3. *vahendaja* – isik, kes müüb või pakub müügiks korraldaja koostatud pakettreise”.

6 Direktiivi artikli 4 lõikes 2 on sätestatud:

„Liikmesriigid tagavad, et lepingu suhtes kohaldatakse järgmisi põhimõtteid:

a) sõltuvalt konkreetsest pakettreisist sisaldab leping vähemalt lisas loetletud osi;

b) kõik lepingutingimused on esitatud kirjalikult või muus tarbijale arusaadavas ja kättesaadavas vormis ning need tuleb talle edastada enne lepingu sõlmimist; tarbijale antakse nende tingimuste koopia;

c) punkti b sätted ei välista viimase hetke broneeringuid ega lepinguid.”

7 Direktiivi 90/314 artikli 4 lõike 6 esimeses lõigus on ette nähtud:

„Kui tarbija taganeb lepingust vastavalt lõikele 5 või kui korraldaja mõnel mitte tarbija süül tekkinud põhjusel tühistab pakettreisi enne kokkulepitud ärasõidukuupäeva, on tarbijal õigus:

a) võtta vastu samaväärse või kõrgema kvaliteediga asenduspakettreis, kui korraldaja ja/või vahendaja saab talle sellist asendust pakkuda. Kui pakutav asenduspakettreis on madalama kvaliteediga, hüvitab korraldaja tarbijale hinnavahe;

b) saada võimalikult kiiresti tagasi kõik tema poolt vastavalt lepingule makstud summad.”

8 Direktiivi artikli 5 lõiked 1 ja 2 on sõnastatud järgmiselt:

„1. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et lepingu korraldav ja/või vahendav pool vastutab tarbija ees lepingust tulenevate kohustuste nõuetekohase täitmise eest vaatamata sellele, kas neid kohustusi peab täitma korraldaja ja/või vahendaja või muud teenuste osutajad, ilma et see piiraks korraldaja ja/või vahendaja õigust esitada nõudmisi neile muudele teenuste osutajatele.

2. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et lepingu täitmata jätmisest või mittenõuetekohasest täitmisest tarbijale tuleneva kahju eest vastutab korraldaja ja/või vahendaja, välja arvatud juhul, kui selline täitmata jätmine või mittenõuetekohane täitmine ei ole tingitud tema ega mõne teise teenuste osutaja veast, sest: […]

[…].”

9 Direktiivi artiklis 7 on sätestatud:

„Lepingu korraldav ja/või vahendav pool peab suutma piisavalt tõendada tagatise olemasolu, et maksejõuetuse korral hüvitatakse makstud raha ja tarbija toimetatakse kodumaale tagasi.”

10 Sama direktiivi artiklis 8 on ette nähtud:

„Liikmesriigid võivad tarbijakaitse eesmärgil võtta vastu või säilitada käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas rangemad eeskirjad.”

11 Direktiivi 90/314 artiklis 9 on ette nähtud:

„1. Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud meetmed enne 31. detsembrit 1992. Liikmesriigid teatavad nendest viivitamata komisjonile.

2. Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas vastuvõetud põhiliste siseriiklike õigusnormide teksti. Komisjon teatab nendest teistele liikmesriikidele.”

Ungari õigus

12 21. detsembri 1996. aasta valitsuse määruse Az utazásszervező és közvetítő tevékenységről szóló 213/1996. (XII. 23) Korm. rendelet (määrus nr 213/1996. (XII. 21.) reisikorraldus- ja reisivahendustegevuse kohta; edaspidi: „valitsuse määrus nr 213/1996”) § 15 lõike 2 kohaselt on selle eesmärk rakendada direktiivi 90/314 artikli 2 punkte 1–3 ning artiklit 7.

13 Valitsuse määruse nr 213/1996 § 2 kohaselt võib reisikorraldus- või reisivahendustegevusega Ungaris tegelda ainult selline reisiettevõtja, kes vastab määruses sätestatud tingimustele ning kes on tema taotlusel kantud Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatali [Ungari kaubandustegevuse loa amet] (edaspidi: „Amet”) peetavasse ametlikku registrisse. Registrisse kandmise tingimuseks on muu hulgas, et ettevõtjal on käesoleva määruse §-s 8 sätestatud tingimustele vastav varaline tagatis.

14 Valitsuse määruse nr 213/1996 § 8 lõikes 1 on ette nähtud, et varaline tagatis võib olla:

„a) pangagarantii,

b) kindlustusandjaga (kindlustusandjatega) sõlmitud kindlustusleping, mille võib sõlmida ka vastavalt reisijate arvule (vahetult reisija kasuks), või

c) reisiettevõtja poolt krediidiasutuses § 10 lõikes 1 sätestatud eesmärkide jaoks sihtotstarbeliselt deponeeritud rahasumma […].

Varaline tagatis peab olema teatav protsent reisipaketi müügist tulenevast planeeritud netokäibest ning see peab ulatuma kindlaksmääratud miinimumsummani.”

15 Nagu on märkinud eelotsusetaotluse esitanud kohus, on antud määruse § 8 lõike 7 kohaselt reisiettevõtja – vajaduse korral – kohustatud igal aastal kuni 31. maini tõstma varalist tagatist pangagarantii või kindlustuslepingu sõlmimise või rahalise hoiuse avamise aastal 2000. aasta C. seaduse raamatupidamisarvestuse kohta (a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény) kohaselt arvestatud netokäibele vastava väärtuseni.

16 Valitsuse määruse nr 213/1996 § 8 lõike 9 koostoimes § 10 lõike 1 punktidega a ja b kohaselt peab varaline tagatis igal ajal võimaldama katta § 10 lõikes 1 kindlaksmääratud kulutusi, ettemakse ja tasusid (s.o reisi ajal hädaolukorda sattunud reisijate huvides võetud meetmed, näiteks kojutoimetamine, ja sunnitud viibimisega seotud kulutused, ettemaks ning reisitasu). Kui tegelik käive on 10% suurem kui varalise tagatise aluseks olev käive, siis on reisiettevõtja viie tööpäeva jooksul kohustatud vastavalt tegelikule käibele muutma varalise tagatise suurust ja sellest Ametile viivitamata teatama.

17 Valitsuse määruse nr 213/1996 § 8 lõike 3 kohaselt sõltub protsendi ja miinimumsumma suurus sellest,

— kas tegemist on reisipaketiga, mis sisaldab kodumaalt välismaale suunatud reisi või välismaalt välismaale suunatud reisi või kodumaalt kodumaale suunatud reisi;

— kas kodumaalt välismaale suunatud reisi või välismaalt välismaale suunatud reisi sisaldava reisipaketi puhul broneeritakse reisipaketi koostamisel istekoht regulaarse graafiku välisel lennul (tšarterreis);

— kas garanteeritud lepingust tulenevad kohustused ületavad 25% käibest. Garanteeritud leping on leping, mille alusel broneeritud teenuste osutamisest ei saa taganeda, ning seetõttu tuleneb neist ettevõtjale hooajati perioodiliselt korduv maksekohustus.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

18 Põhikohtuasja hagejad sõlmisid 2009. aastal reisikorraldaja 5 Kontinens Utazási kft-ga reisilepingud, mille kohaselt nad tasusid ettemaksu ja mõnel juhul ka kogu reisitasu.

19 Reisikorraldaja muutus enne põhikohtuasjas kõne all olevate reiside algust maksejõuetuks.

20 Kindlustusselts oli reisikorraldaja ja QBE Insurance'i vahel sõlmitud kindlustuslepingu (reisikorraldajate ja reisivahendajate jaoks varalise tagatise kindlustamine) alusel nõus hüvitama kindlaksmääratud kindlustusjuhtumi toimumisel reisijate kojutoimetamise ning nende sunnitud viibimisega seotud kulud ning – juhul kui eespool nimetatud kulud ei ületa kindlustussummat – kogutud ettemaksu ja reisitasu. Pooled määrasid kindlustusandjapoolseks maksimaalseks väljamaksusummaks 40 000 000 forinti.

21 Maksimaalsest väljamaksusummast tulenevalt said põhikohtuasja hagejad tagasi ainult 22% nende tasutud ettemaksust või reisitasust.

22 Seetõttu esitasid nad esimese astme kohtule hagi, milles nõudsid QBE Insurance'ilt ja Ungari riigilt hüvitisena tagastamata ettemaksu või reisitasu väljamõistmist.

23 Nad väitsid, et valitsuse määrus nr 213/1996 on vastuolus direktiivi 90/314 artikliga 7 ning direktiivi ebaõige ülevõtmise tõttu on liikmesriikidel Euroopa Kohtu praktikast tulenevalt kahju hüvitamise kohustus.

24 Esimese astme kohus jättis hagi rahuldamata. Ta märkis aga, et Ungari riik on direktiivi siseriiklikku õigusse nõuetekohaselt üle võtnud.

25 Hagejad esitasid esimese astme kohtu otsuse peale apellatsioonkaebuse, mille eelotsusetaotluse esitanud kohus jättis QBE Insurance'i osas muutmata.

26 Kuna Fővárosi Ítélőtáblal oli kahtlusi, kas valitsuse määrus nr 213/1996 on kooskõlas direktiivi 90/314 sätetega, otsustas ta neil tingimustel menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas siseriiklik seadusandja on nõuetekohaselt täitnud direktiivi [90/314] artiklites 7 ja 9 sätestatut, s.t kas ta on taganud isikutele piisava kaitse reisikorraldajate ja reisivahendajate maksejõuetuse korral, kui ta nägi ette, et reisikorraldaja või reisivahendaja antava varalise tagatise suurus peab vastama teatavale kindlaksmääratud protsendile reisipaketi müügist tulenevast planeeritud netokäibest või teatavale miinimumsummale?

2. Juhul kui tuvastatakse Ungari riigi õiguserikkumine, siis kas see on piisavalt selge, et selle alusel saaks nõuda kahju hüvitamist?"

Eelotsuse küsimuste analüüs

27 Kodukorra artiklist 99 tuleneb, et kui Euroopa Kohtule esitatud eelotsuse küsimus on identne küsimusega, millele Euroopa Kohus on juba vastuse andnud, või kui küsimusele võib vastuse selgelt tuletada kohtupraktikast või kui esitatud küsimusele antav vastus ei tekita põhjendatud kahtlust, võib Euroopa Kohus igal ajal ettekandja-kohtuniku ettepanekul ja pärast kohtujuristi ärakuulamist lahendada kohtuasja põhistatud määrusega.

28 Käesolevas kohtuasjas on selle artikli kohaldamine põhjendatud.

Esimene eelotsuse küsimus

29 Eelotsusetaotluse esitanud kohus küsib esimeses küsimuses sisuliselt seda, kas direktiivi 90/314 artikleid 7 ja 9 peab tõlgendama nii, et nendega on vastuolus sellised liikmesriigi õigusnormid, nagu on kõne all käesolevas põhikohtuasjas, milles eelotsusetaotluse esitanud kohtu kirjelduse kohaselt on piirdutud sellega, et on kindlaks määratud reisikorraldaja või reisivahendaja antava varalise tagatise suurus, mille peab andma vastavalt teatavale kindlaksmääratud protsendile planeeritud reisipakettide müügist tulenevast netokäibest majandusaastas või teatavale miinimumsummale.

30 Selles osas tuleb meenutada, et ELTL artiklis 267 kehtestatud koostöökord põhineb liikmesriikide kohtute ja Euroopa Kohtu ülesannete eristamisel. Selle artikli alusel algatatud menetluse raames on siseriiklike õigusnormide tõlgendamine liikmesriikide kohtute, mitte Euroopa Kohtu ülesanne ning Euroopa Kohus ei ole pädev otsustama, kas siseriiklikud õigusnormid on liidu õigusnormidega kooskõlas. Samas on Euroopa Kohus pädev andma liikmesriigi kohtule kõik liidu õiguse tõlgendamiseks vajalikud juhtnöörid, mille alusel on liikmesriigi kohtul võimalik hinnata siseriiklike õigusnormide kooskõla liidu õigusega (vt 6. märtsi 2007. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-338/04, C-359/04 ja C-360/04: Placanica jt, EKL 2007, lk I-1891, punkt 36, ning 8. septembri 2009. aasta otsus kohtuasjas C-42/07: Liga Portuguesa de Futebol Profissional ja Bwin International, EKL 2009, lk I-7633, punkt 37).

31 Kui Euroopa Kohtul palutakse eelotsusetaotluse esitanud kohtu küsimustes sõna-sõnalt otsustada, kas siseriiklik õigusnorm on liidu õigusega kooskõlas, ei takista miski teda siiski andmast eelotsusetaotluse esitanud kohtule tarvilikku vastust, jagades sellele kohtule liidu õiguse tõlgendamiseks juhtnööre, mis võimaldavad tal endal otsustada, kas siseriiklik õigus on liidu õigusega kooskõlas (vt selle kohta 11. oktoobri 2007. aasta otsus kohtuasjas C-443/06: Hollmann, EKL 2007, lk I-8491, punkt 21, ja 16. veebruari 2012. aasta otsus kohtuasjas C-25/11: Varzim Sol, punkt 28).

32 Siinkohal tuleb sissejuhatuseks meenutada, et direktiivi 90/314 artiklis 7 on reisikorraldajale pandud kohustus omada piisavaid tagatisi, et maksejõuetuse või pankroti korral hüvitatakse makstud raha ja tarbija toimetatakse kodumaale tagasi, kusjuures nende tagatiste eesmärk on kaitsta tarbijat reisikorraldaja maksejõuetusest või pankrotist tulenevate majanduslike riskide eest (vt 8. oktoobri 1996. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-178/94, C-179/94 ja C-188/94-C-190/94: Dillenkofer jt, EKL 1996, lk I-4845, punktid 34 ja 35).

33 Seega on kõnealuse sätte peamine eesmärk kindlustada, et tarbija kodumaale tagasi toimetamine ja tarbija makstud raha hüvitamine oleksid reisikorraldaja maksejõuetuse või pankroti korral tagatud (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Dillenkofer jt, punktid 35 ja 36).

34 Esmalt tuleb märkida, et põhikohtuasja hagejaid ohustavad just need riskid, mida direktiivi 90/314 artikliga 7 on soovitud ära hoida. Kuna nad maksid raha enne ärasõidukuupäeva, võivad nad selle kaotada.

35 Seejärel tuleb meelde tuletada, et Euroopa Kohus on oma 15. juuni 1999. aasta otsuses kohtuasjas C-140/97: Rechberger jt (EKL 1999, lk I-3499, punkt 74) asunud seisukohale, et direktiivi 90/314 artikkel 7 sisaldab kohustust saavutada selline tulemus, et pakettreiside tarbijatele antakse õigus saada tagatis, et reisikorraldaja pankroti korral makstud raha hüvitatakse ja tarbijad toimetatakse kodumaale tagasi, ning et sellise tagatise eesmärk on just kaitsta tarbijat pankroti tagajärgede eest, olenemata pankroti põhjustest.

36 Direktiivi 90/314 artikli 7 sellist tõlgendust kinnitab selle direktiiviga taotletav eesmärk, milleks on kõrgetasemelise tarbijakaitse tagamine (vt eespool viidatud kohtuotsus Dillenkofer jt, punkt 39).

37 Euroopa Kohus on sellega seoses juba asunud eespool viidatud kohtuotsuse Rechberger jt punktis 63 seisukohale, et direktiivi 90/314 põhjendused ega artikli 7 sõnastus ei viita, et antud artiklis sätestatud tagatise rakendamist saaks piirata.

38 Lisaks tõdes kohus, et liikmesriigi õigusse on artiklist 7 tulenevad kohustused võetud nõuetekohaselt üle ainult juhul – olenemata sellest, kui üksikasjalikud eeskirjad on sätestatud artikli rakendamiseks –, kui selle tulemusel tagatakse tarbijatele tõhus reisitasu tagastamine ja kodumaale toimetamine reisikorraldaja maksejõuetuse korral (vt eespool viidatud kohtuotsus Rechberger jt, punkt 64).

39 Eelotsusetaotlusest tuleneb, et ainult osa põhikohtuasja hagejate makstud summast on põhikohtuasjas võimalik katta direktiivi 90/314 artiklis 7 ette nähtud tagatisest.

40 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu, kes on ainsana pädev siseriiklikku õigust tõlgendama ja kohaldama, ülesanne on kindlaks teha, kas antud olukorra põhjuseks oli asjaolu, et liikmesriigi seadusandja kehtestatud süsteemi toimel – arvestades tagatissumma arvutamise konkreetseid aluseid – on tarbija makstud reisitasu tagastamine ja võimaliku kodumaale toimetamine kaetud ebapiisavalt, sest see süsteem ei ole strukturaalselt kohane, et võtta arvesse kõnealuses sektoris tekkivaid olukordi.

41 Eeltoodut arvestades peab esimesele küsimusele vastama, et direktiivi 90/314 artiklit 7 peab tõlgendama nii, et sellega on vastuolus siseriiklikud õigusnormid, milles sätestatu tulemusel ei ole tarbijatele tagatud tõhus reisitasu tagastamine ja kodumaale toimetamine reisikorraldaja maksejõuetuse korral. Liikmesriigi kohtu ülesanne on kindlaks määrata, kas see on ka tema lahendada olevas kohtuasjas käsitletavate siseriiklike õigusnormide puhul nii.

Teine eelotsuse küsimus

42 Teise küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas juhul kui direktiivi 90/314 artikliga 7 on vastuolus siseriiklikud õigusnormid, mille kohaselt määratakse reisikorraldaja või reisivahendaja antava varalise tagatise väärtus kindlaks teatava kindlaksmääratud protsendina reisipakettide müügist tulenevast netokäibest või teatava miinimumsummana, siis kas niisugused õigusnormid kujutavad endast liidu õiguse piisavalt selget rikkumist, mille alusel on õigus nõuda kahju hüvitamist.

43 Vastavalt Euroopa Kohtu praktikale on rikkumine piisavalt selge, kui institutsioon või liikmesriik on oma õigustloova pädevuse teostamisel ilmselgelt ja jämedalt eiranud oma pädevuse teostamisele seatud piire. Tunnuste hulka, mida pädev kohus peab arvesse võtma, kuulub muu hulgas rikutud õigusnormi selguse ja täpsuse aste (26. märtsi 1996. aasta otsus kohtuasjas C-392/93: British Telecommunications, EKL 1996, lk I-1631, punkt 42 ja seal viidatud kohtupraktika).

44 Nagu käesoleva kohtumääruse punktis 38 on märgitud, on artiklist 7 tulenevad kohustused liikmesriigi õigusse võetud nõuetekohaselt üle ainult juhul – olenemata sellest, kui üksikasjalikud eeskirjad on sätestatud artikli rakendamiseks –, kui selle tulemusel tagatakse tarbijatele tõhus reisitasu tagastamine ja kodumaale toimetamine reisikorraldaja maksejõuetuse korral (vt eespool viidatud kohtuotsus Rechberger jt, punkt 64).

45 Siseriiklike kohtute ülesanne on kindlaks teha, kas tingimused, mille puhul tekib liikmesriigi vastutus liidu õiguse rikkumise eest, on täidetud või mitte.

46 Käesolevas kohtuasjas peab asuma seisukohale, et Euroopa Kohtu praktikas on selgelt välja toodud, et artikliga 7 on vastuolus siseriiklikud õigusnormid, milles sätestatu tulemusel ei ole tarbijatele kindlustatud tõhus reisitasu tagastamine ja kodumaale toimetamine reisikorraldaja maksejõuetuse korral. Liikmesriigil puudub kaalutlusõigus nende riskide ulatust kindlaks määrates, mis peavad olema kaetud reisikorraldaja või reisivahendaja poolt tarbijatele antava tagatisega; kriteeriumid, mille eesmärk või toime on tagatise ulatuse piiramine või mis mõjutavad seda, on ilmselgelt kokkusobimatud antud direktiivist tulenevate kohustustega ja kujutavad seega endast liidu õiguse piisavalt selget rikkumist, mis toob kaasa vastava liikmesriigi vastutuse tingimusel, et tuvastatakse otsene põhjuslik seos.

47 Eeltoodut arvestades tuleb teisele küsimusele vastata, et direktiivi 90/314 artiklit 7 tuleb tõlgendada nii, et liikmesriigil puudub kaalutlusõigus nende riskide ulatust kindlaks määrates, mis peavad olema kaetud reisikorraldaja või reisivahendaja poolt tarbijatele antava tagatisega. Liikmesriigi kohus peab kindlaks tegema, kas liikmesriigi poolt tagatise suuruse kindlaksmääramiseks ette nähtud kriteeriumide eesmärk või toime on tagatisega kaetavate riskide ulatuse piiramine või mõjutavad need kriteeriumid seda; kui see on nii, on antud kriteeriumid ilmselgelt kokkusobimatud nimetatud direktiivist tulenevate kohustustega ja kujutavad seega endast liidu õiguse piisavalt selget rikkumist, mis toob kaasa vastava liikmesriigi vastutuse tingimusel, et tuvastatakse otsene põhjuslik seos.

Kohtukulud

48 Et põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kuues koda) otsustab:

1. **Nõukogu 13. juuni 1990. aasta direktiivi 90/314/EMÜ reisipakettide, puhkusepakettide ja ekskursioonipakettide kohta artiklit 7 peab tõlgendama nii, et sellega on vastuolus siseriiklikud õigusnormid, milles sätestatu tulemusel ei ole tarbijatele tagatud tõhus**

reisitasu tagastamine ja kodumaale toimetamine reisikorraldaja maksejõuetuse korral. Liikmesriigi kohtu ülesanne on kindlaks määrata, kas see on ka tema lahendada olevas kohtuasjas käsitletavate siseriiklike õigusnormide puhul nii.

2. **Direktiivi 90/314 artiklit 7 tuleb tõlgendada nii, et liikmesriigil puudub kaalutlusõigus nende riskide ulatust kindlaks määrates, mis peavad olema kaetud reisikorraldaja või reisivahendaja poolt tarbijatele antava tagatisega. Liikmesriigi kohus peab kindlaks tegema, kas liikmesriigi poolt tagatise suuruse kindlaksmääramiseks ette nähtud kriteeriumide eesmärk või toime on tagatisega kaetavate riskide ulatuse piiramine või mõjutavad need kriteeriumid seda; kui see on nii, on antud kriteeriumid ilmselgelt kokkusobimatud nimetatud direktiivist tulenevate kohustustega ja kujutavad seega endast liidu õiguse piisavalt selget rikkumist, mis toob kaasa vastava liikmesriigi vastutuse tingimusel, et tuvastatakse otsene põhjuslik seos.**

Allkirjad